

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. No	52-654-D1-113
Дата	30 / 07 2026 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

04
17
✓

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА

52-ото НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 71, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, ведно с мотиви и предварителна оценка на въздействието към него.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и обсъждане по установения ред.

2026 г.

гр. София

ВНОСИТЕЛИ:

Богдан Ботанов
Мадина Мурданова
Алиана Алианасер

Виктор Андриев
Васил Василев
Анна Богданова
Емилей Рендеев
Стефан Ананов
Александра Стефанова

Arava Creek

Modern Ute

Upper Ute

Lower Ute

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

ЗАКОН

**ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС**

(Обн. ДВ. бр.86 от 2005г., изм. ДВ. бр.46 от 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 2007г., изм. ДВ. бр.69 от 2008г., изм. ДВ. бр.109 от 2008г., изм. ДВ. бр.12 от 2009г., изм. ДВ. бр.27 от 2009г., изм. ДВ. бр.32 от 2009г., изм. ДВ. бр.33 от 2009г., изм. ДВ. бр.15 от 2010г., изм. ДВ. бр.32 от 2010г., изм. ДВ. бр.101 от 2010г., изм. ДВ. бр.13 от 2011г., изм. ДВ. бр.33 от 2011г., изм. ДВ. бр.60 от 2011г., изм. ДВ. бр.61 от 2011г., изм. ДВ. бр.93 от 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.19 от 2012г., изм. ДВ. бр.20 от 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.25 от 2012г., доп. ДВ. бр.60 от 2012г., доп. ДВ. бр.17 от 2013г., доп. ДВ. бр.52 от 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.70 от 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.71 от 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.14 от 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.24 от 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.41 от 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.42 от 2015г., доп. ДВ. бр.60 от 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.74 от 2015г., изм. ДВ. бр.79 от 2015г., изм. ДВ. бр.32 от 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.39 от 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 2016г., доп. ДВ. бр.81 от 2016г., доп. ДВ. бр.95 от 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.13 от 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.63 от 2017г., доп. ДВ. бр.101 от 2017г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.44 от 2018г., изм. ДВ. бр.87 от 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.96 от 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.7 от 2019г., доп. ДВ. бр.16 от 2019г., доп. ДВ. бр.83 от 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.110 от 2020г., изм. ДВ. бр.9 от 2021г., доп. ДВ. бр.16 от 2021г., изм. ДВ. бр.20 от 2021г., изм. ДВ. бр.41 от 2021г., изм. ДВ. бр.80 от 2021г., изм. ДВ. бр.85 от 2021г., изм. и доп. ДВ. бр.32 от 2022г., доп. ДВ. бр.62 от 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.48 от 2023г., изм. ДВ. бр.69 от 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.84 от 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.86 от 2023г., изм. и доп. ДВ. бр.18 от 2024г., доп. ДВ. бр.36 от 2024г., изм. и доп. ДВ. бр.39 от 2024г.)

§ 1. В чл. 137 се правят следните допълнения:

1. В заглавието накрая се добавят думите “и видеозаснемане на действия по разследването”.

2. В ал. 1, накрая се добавят думите “или чрез видеозаснемането им от органа, извършват съответните действия по разследването”.

3. Създават се ал. 6-7:

“(6) Органът, извършващ съответното действие по разследването, има право да реши дали да използва поемни лица или видеозаснемане.

(7) Видеозаснемането се извършва по начин, който гарантира цялостност, автентичност и непроменяемост на съдържанието на записа. Видеозаписът представлява веществено доказателствено средство, удостоверяващо отразените в него обстоятелства относно извършените действия по разследването. Записът или копие от него е неразделна част от изготвения протокол”

§ 2. В чл. 159 се създава ал. 3:

“(3) Съдът и органите на досъдебното производство получават данни и документи, вписани в регистри, водени в електронна форма, като използва вътрешни електронни административни услуги по смисъла на Закона за електронното управление, в случай, че такива са налични.”

§ 3. В чл. 163, ал. 14 думите “чрез запис върху носител, който се съхранява по начин, който да го предпазва от физическо или електромагнитно въздействие, и се запечатва с бележка, в която се посочват: делото, органът, извършил изземването, мястото, датата, и се подписва от лицата чл. 132, ал. 1.” се заменят с думите ”върху електронен носител, като се съхраняват шифриран вид и се удостоверяват с квалифициран електронен времеви печат”.

§ 4. В чл. 180 се създава ал. 12:

“(12) С случай, че лицето има регистриран профил в системата за сигурно електронно връчване или в единния портал за електронно правосъдие, съобщението по ал. 8 се изпраща към тези профили.”

§ 5. В чл. 201 се създава ал. 3:

“(3) Жалбата може да бъде подадена и по електронен път, вкл. чрез Единния портал за електронно правосъдие по чл. 360в от Закона за съдебната власт, чрез който се осигурява и достъп на заинтересованите лица до постановленията, които подлежат на обжалване.”

§ 6. Създава се чл. 206а:

“Използване на единната информационна система за наказателни производства

Чл. 206а. (1) Документи в рамките на досъдебното производство в прокуратурата, както и между прокуратурата, съда, разследващите органи, други държавни органи, както и с вещите лица и съдебните заседатели, се създават в електронна форма и се обменят единствено по електронен път, чрез Единната информационна система за наказателни производства по чл. 381 от Закона за съдебната власт.

(2) Допуска се създаване и обмен на документи на хартиен носител, когато закон предвижда особена форма или особен ред за извършване на определени действия.

(3) Когато документ е изготвен на хартиен носител, в системата по ал. 1 се прилага заверен от изготвилния го орган на досъдебното производство електронен образ.”

§ 7. В чл. 219 се създава ал. 9-13:

“(9) След предявяването на обвинението, обвиняемият има право на достъп до постановленията на прокурора по съответното досъдебно производство, до които има право на достъп по този кодекс, и чрез Единния портал за електронно правосъдие по чл. 360в от Закона за съдебната власт.”

§ 8. В чл. 247а се създава ал. 7:

“(7) Документите и информацията от досъдебното производство се предоставят в информационната система на съда чрез Единната информационна система за наказателни производства по чл. 381 от Закона за съдебната власт.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 9. В Закона за съдебната власт (..) се правят следните допълнения:

1. В чл. 173а се създава се ал. 9:

“(9) При използване на Единната информационна система за наказателни производства и други информационни системи на прокуратурата се осигуряват организационни, технически и криптографски гаранции за ограничаване на достъпа до информация по отношение на разследване на престъпления, извършени от главния прокурор.”

2. В чл. 360б се създава ал. 7:

“(7) Органите на съдебната власт използват информационни системи, които поддържат идентификация по реда на чл. 5, ал. 2 от Закона за електронното управление”.

3. В чл. 360з се създава ал. 11:

“(11) Органите на съдебната власт осигуряват на лицата, както и на техните представители, достъп до всички дела, по които те са страна, когато лицата са се идентифицирали по реда на чл. 5, ал. 2 от Закона за електронното управление. Достъпът се осигурява автоматично в първия момент, в който лицето е конституирано като страна, съответно като обвиняем, подсъдим или лице по глава осма, глава девета и глава девета “а” от Наказателно-процесуалния кодекс, или като представител или защитник, по съответното дело. За предоставяне на достъп органите на съдебната власт не изискват допълнителни заявления.”

4. Създава се нов чл. 381:

“Чл. 381. (1) Прокуратурата създава и поддържа единна информационна система за наказателни производства (ЕИСНП), чрез която се извършва обмен на документи в рамките на наказателните производства.

(2) С наредба на министъра на правосъдието, съгласувана с Висшия съдебен съвет, министъра на вътрешните работи, Комисията за противодействие на корупцията и Агенция “Митници”, се определят правилата за функциониране на ЕИСНП, обмена на информация с ЕИСПП, единния портал за електронно правосъдие, единната информационна система на съдилищата, информационните системи на разследващите органи, както и с информационни системи на първични администратори на данни.

(3) Системата по ал. 1 съдържа експертна подсистема с изкуствен интелект за подпомагане на работата на органите на досъдебното производство. Препоръките на експертната подсистема не са задължителни за органите на досъдебното производство.”

§ 10. Този закон влиза в сила шест месеца след обнародването му в Държавен вестник, с изключение на § 6, § 8 и § 9, т. 3, които влизат в сила три години след обнародването му;

ВНОСИТЕЛИ:

Богдан Богданов
Надмила Цоранова
Анастас Анастасов

Александър Сидишев
Роско Росков
Анна Бодарева
Емилена Пеневска
Стефана Илимова
Александра Сергиева
Анастас Славов
Любен Мехов
Израил Мехов
Тавел Попов

Мотиви
към Законопроект за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния
кодекс

Със законопроекта се коригират редица пропуски и се правят значителни подобрения в Наказателно-процесуалния кодекс и в Закона за съдебната власт с цел въвеждане на електронно досъдебно производство, с което да бъдат облекчени разследващите органи и прокуратурата и въвеждане на видеозаснемане като алтернативен подход на поемните лица, с необходимите за това гаранции;

Подробните мотиви за всяко едно от предложенията са както следва:

1. По отношение на предложенията в чл. 137

Въвежда се видеозаснемането като алтернатива на поемните лица. Това е практика, въведена в множество европейски държави и значително ще улесни разследващите органи, като се предвиждат гаранции срещу промени в заснетото съдържание (един възможен начин би бил квалифициран електронен времеви печат по смисъла на Регламент (ЕС) 910/2014). С оглед на осигуряването на плавен преход към новия режим, използването на видеозаснемане вместо поемни лица ще се извършва по преценка на разследващия орган.

Наличието на поемни лица понякога води до невъзможност за доказване поради липса на консистентност в тяхната надеждност, особено в съдебната фаза и рисковете за външни влияния спрямо тях.

2. По отношение на предложенията в чл. 159

С предложената нова алинея се урежда правото и задължението на съда и на органите на досъдебното производство да получават документи и данни, вписани в електронни регистри, по електронен път. Към момента, въпреки наличието на електронни регистри и достъп на съда и органите на досъдебното производство до тях, често се изискват заверени извлечения от съответния регистър, което натоварва администрацията, водеща регистъра и забавя процеса по получаване на необходимите данни и документи.

3. По отношение на предложението в чл. 163

До 2025 г. НПК предвиждаше иззети компютърни данни да се възпроизвеждат на хартиен носител и да се подписват на всяка страница. Поради потенциално големият обем на иззети данни, това беше нецелесъобразно и с изменения в НПК се премина изцяло към съхранение на електронен носител. На практика, обаче, с изискванията за залепяне на бележки върху носителя, се презюмира използване на диск или флаш памет, и се изключва централизирано съхранение на иззетите данни, напр. в система за управление на

електронни доказателства. По тази причина с настоящите промени се премахват текстовете, насочващи към определен вид електронен носител.

С оглед на ограничаване на рисковете от злоупотреби се предвиждат технически гаранции срещу подмяна на данните, съхранявани в електронен формат (чрез квалифициран електронен времеви печат по смисъла на Регламент (ЕС) 910/2014), както и срещу незаконосъобразно разгласяване (чрез съхранение в шифриран вид). За целта е необходима техническа подготовка, която обаче не следва да е предизвикателство в 21-ви век. За нуждите на техническата подготовка, параграфът, изменящ чл. 163, е предвидено да влезе в сила 12 месеца след обнародването на закона.

4. По отношение на предложението в чл. 206а, чл. 247а и предложението за нов чл. 381 в ЗСВ

Предлага се въвеждане на електронно досъдебно производство. По този начин документите по досъдебното производство ще се създават и обменят единствено по електронен път, което ще ограничи рисковете от изгубване и подмяна на документи, ще ускори работата, ще направи търсенето и анализа на предходна практика по-удобно за органите на досъдебното производство. Електронната комуникация включва и кореспонденцията с вещите лица и съдебните заседатели.

С предложението се създава Единна информационна система за наказателни производства, която се очаква да бъде тясно интегрирана със съществуващите ЕИСПП и УИС.

5. По отношение на предложението в чл. 219

Въвежда се право на достъп на обвиняемия до всички постановления на прокурора в единния портал за електронно правосъдие (ЕПЕП) след предявяването на обвинението. Към момента ЕПЕП визуализира информация единствено относно съдебната фаза на наказателните производства. С предложеното изменение, обвиняемият ще може да се ползва от ЕПЕП и след като бъде привлечен като такъв.

6. По отношение на предложението в чл. 173а от ЗСВ

С предложението по ал. 11 се въвеждат гаранции, че при използване на информационни системи на прокуратурата от страна на *ad-hoc* прокурорът за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор и неговите заместници - бъдещата ЕИСНП и настоящата Унифицирана информационна система (УИС), ще бъдат налице технически, организационни и криптографски гаранции, че информация за разследването няма да достига до главния прокурор. Изрично се споменават криптографските гаранции, тъй като това е единственият сигурен начин за прилагане на такива ограничения. Това би означавало, че документите в информационните системи могат да бъдат криптирани с

ключ на ad-hoc прокурора, с който само той разполага (това може да бъде и публичният ключ от квалифицирания му електронен подпис, или ключ за симетрично криптиране, криптиран с публичния ключа от електронния подпис).

Особено внимание трябва да бъде обърнато на гаранцията за неразгласяване на метаданните - не просто за съдържанието на документа, а и за наличието на такъв документ, неговото заглавие, дата, разследващ орган, към който е насочен и др.

7. По отношение на предложението в чл. 360з от ЗСВ

Със законопроекта се предлага коригиране на траен дефицит на използването на портала за електронно правосъдие (ЕПЕП), поради който гражданите и адвокатите не получават автоматично достъп до делата, по които са страна, а се изисква от тях да подават заявления за достъп по всяко отделно дело.

8. По отношение на параграф 9 (vacatio legis)

Предлагат се законът да влезе в сила шест месеца след обнародването му, поради големият брой промени, които изискват обновяване на вътрешни правила и процеси и подготовка на заинтересованите страни, като се предвижда допълнително отлагане с три години на изграждането на Единна информационна система за наказателни производства, която изисква значително време за подготовка, изграждане и внедряване.

ВНОСИТЕЛИ:

Ботислав Ботислав ;
Надмила Морзекова
Антанас Антанасов

Александър Симеонов,
Василий Васильов
Анна Богданова
Епископски, Владимир
Симона Антонова,
Александър Симеонов
Антанас Антанасов
Любен Аврамов
Угдан Угдан

Therese Thon

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА
ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

Елементи на оценката	Аргументация
Основания на законодателната инициатива	Въвеждане на електронно досъдебно производство, с което да бъдат облекчени разследващите органи и прокуратурата и въвеждане на видеозаснемане като алтернативен подход на поемните лица, с необходимите за това гаранции
Заинтересовани групи	Прокуратура, разследващи органи, съдилища, ВСС, експерти, физически и юридически лица - страни в процеса, вещи лица, специалисти - технически помощници, доставчици на ИКТ услуги
Анализ на разходи и ползи	Очаква се постигането на по-бързи процесуални действия, по-малко документооборот, намаляване на административната тежест, по-висока доказателствена надеждност чрез видео и защитени електронни носители, прозрачност и проследимост По отношение на разходите - основни такива се очаква да бъдат внедряването на ЕИСНП, интеграции с ЕПЕП/ЕИСПП/УИС и регистри; лицензни и инфраструктурни разходи. В дългосрочен план обаче се очакват устойчиви икономии от време/ресурси и по-високо качество на доказателствата.
Административ на тежест и структурни промени	Предвижда се намаляване на административната тежест, като не се създават нови органи, не се предвиждат големи структурни промени. Въвеждат се нови изисквания към институциите: ИТ капацитет, роли и права, криптографски политики, видеопротоколи и т.н.

Елементи на оценката	Аргументация
Въздействие върху нормативната база	1. Предвиждат се изменения в Наказателно-процесуалния кодекс и Закона за съдебната власт; 2. Предвижда се създаване на подзаконов акт (наредба на МП, съгласувана с ВСС, МВР, КПКОНПИ, Агенция „Митници“).
Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие	Очаква се ефектът да бъде положителен за равния достъп, поради унифицирания електронен достъп за всички страни Законопроектът няма отношение към демографското развитие.

ВНОСИТЕЛИ:

Бонюв Бонюв
Надяна Мързенова
Анастас Анастасов *etc. etc.*

Александър Сидишев
Василия Дасинов
Анна Бодакова
Евгений Кенерев
Стефана Илимова
Александър Стефанов
Натан Славов
Любен Велков
Израил Велков

Набер Наноб